

СТ А Н О В И Щ Е

От: *Доцент доктор Живо Божидаров Петров;*
Военна академия „Георги Стойков Раковски“;
Професионално направление 5.2 „Електротехника, електроника и автоматика“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и сигурността), професионално направление 3.8. Икономика в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Ивайло Христосков Илиев*

Тема на дисертационния труд: *„Подобряване на киберсигурността в малкия и среден бизнес в България“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3011/02.10.2025 г., на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Докторантът Ивайло Христосков Илиев се е обучавал по докторска програма в самостоятелна подготовка към катедра „Национална и регионална сигурност“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и сигурността) съгласно Заповед № 486/15.03.2019 г. на Ректора на УНСС Обучението е осъществено в периода 03/2019 – 02/2025.

Дисертационният труд е разработен в съответствие с изискванията към образователна и научна степен „доктор“ и е допуснат до защита с решение на катедрения съвет от 11.02.2025 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е организиран по ясен и логичен начин, включващ увод, три основни глави и заключение. Общият обем на

разработката е 222 страници, като в нея са представени 14 фигури и едно приложение. В предложената дисертация е използвана научна литература в обем на 198 източника.

Темата на дисертационния труд е с висока степен на актуалност, произтичаща от нарастващото въздействие на киберпрестъпленията върху функционирането и устойчивостта на малките и средни предприятия (МСП). В съвременната дигитална икономика, киберзаплахите се превръщат в сериозен рисков фактор, който може да доведе до значителни финансови загуби, компрометиране на данни, нарушаване на бизнес процеси и дори до прекратяване на дейността на засегнатите организации. В този контекст, необходимостта от ефективни стратегии за противодействие и превенция на киберпрестъпленията придобива критично значение, особено за МСП, които често разполагат с ограничени ресурси за осигуряване на адекватна киберзащита. Дисертацията разглежда именно тези аспекти, като предлага практически приложими решения, насочени към повишаване на устойчивостта и сигурността на този сегмент от бизнеса.

Обект на изследването са предизвикателствата, пред които е изправен малкият и средният бизнес в България по отношение на киберсигурността. Това включва анализ на рисковите фактори, степента на осведоменост и готовност за реакция при настъпили злонамерни действия, както и възможностите за партньорства между предприятия, институции и експертни общности.

Предмет на дисертационния труд е процесът на повишаване на нивото на киберсигурност и прилагането на превантивни мерки в МСП. Изследването обхваща както техническите аспекти на защитата на информационните системи, така и организационните и нормативни предпоставки за изграждане на ефективна стратегия за превенция.

Целта, предметът, обектът и задачите са ясно и прецизно формулирани, като са насочени към ефективното решаване на основния изследователски въпрос.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Настоящият дисертационен труд е посветен на задълбочено изследване на съществени и комплексни проблеми, свързани с киберсигурността в МСП в България.. Изследването идентифицира ключови предизвикателства пред бизнеса и предлага иновативни решения, насочени към повишаване на устойчивостта и сигурността на организациите. В рамките на труда са постигнати резултати с ясно изразена научна и приложна стойност. Тези резултати представляват

оригинален принос към съвременната научна литература и към практиката по управление на информационната сигурност в МСП.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни приноси, които надграждат теоретичните и емпиричните изследвания в областта статистическото изследване относно повишаване нивото на киберсигурността на МСП. Същите са коректно дефинирани в автореферата и отговарят на постигнатите резултати.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По дисертационния труд са представени четири самостоятелни публикации. Публикациите са свързани с темата, обекта, предмета и основната теза на дисертационния труд като отразяват основните идеи, представени в него. От приложената справка се вижда, че са изпълнени минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен "Доктор".

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е представен в обем от 57 страници и адекватно отразява съдържанието, структурата и основните акценти на дисертационния труд. Той предоставя цялостна и достоверна представа за проведеното научно изследване, като обхваща ключовите теоретични постановки, методологичния подход, емпиричните резултати и направените изводи. Текстът е написан в стегнат, последователен и стилово издържан академичен стил, който демонстрира уменията на автора да формулира и аргументира основните етапи и резултати от своето изследване по ясен, балансиран и аналитичен начин.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Дисертационният труд представлява едно цялостно и завършено научно изследване с формулирана проблематика, избрани методи и средства за изследване, разработване на теоретична основа, анализ на получените резултати, изводи и препоръки. Получените резултати могат да намерят приложение за подобряване нивото на киберсигурността на МСП. Като препоръка към докторанта бих посочил възможността за бъдещо разширяване на научната разработка и публикуване на резултатите в световноизвестни бази данни с научно рецензиране, както и по-активно участие на научни международни форуми, с цел разпространение на направените изследвания и получените резултати.

8. Заключение

Дисертационният труд отговаря на нормативните изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, както и на Правилника за учебната дейност на Университета за национално и световно стопанство (част 3 „Доктор“).

Дисертационният труд на Ивайло Христосков Илиев е задълбочено и научно изследване с висок теоретичен и практико-приложен потенциал. Представената разработка отговаря напълно на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

На основание на гореизложеното давам давам положителна оценка на дисертационния труд и ще гласувам за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и сигурността)“ на Ивайло Христосков Илиев.

09.11.2025

Подпис: Доц. д-р .....Ж. Петров

REVIEW STATEMENT

By: *Associate Professor Engineer Zhivo Bozhidarov Petrov PhD;*
– Rakovski National Defence College;
professional field 5.5 “Transport, Shipping and Aviation”

Subject: dissertation for the award of a educational and scientific degree "Doctor" in professional field 3.8 Economics, scientific specialty "Economics and Management" (Economics of Defense and Security) " at the University of National and World Economy.

Author of the dissertation: Ivaylo Hristoskov Iliev

Title of the dissertation: *"Enhancing Cybersecurity in Small and Medium-Sized Enterprises in Bulgaria"*

Reason for submitting the opinion: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation work in accordance with Order No. 3011/02.10.2025 of the Rector of UNWE.

1. Information about the PhD Candidate

PhD Candidate Ivaylo Hristoskov Iliev pursued his doctoral studies through independent preparation within the Department of “National and Regional Security” at the University of National and World Economy (UNWE), specializing in “Economics and Management” (Economics of Defense and Security), in accordance with Rector’s Order No. 486/15.03.2019. The doctoral training was carried out during the period March 2019 – February 2025.

The dissertation has been developed in compliance with the requirements for the educational and scientific degree “Doctor” and has been admitted for defense by decision of the Departmental Council dated 11.02.2025.

2. General characteristics of the presented dissertation

The dissertation is organized in a clear and logical manner, comprising an introduction, three main chapters, and a conclusion. The total length of the study is 222 pages, including 14 figures and one appendix. The dissertation

makes use of an extensive body of scientific literature, encompassing 198 sources.

The topic of the dissertation is highly relevant, arising from the increasing impact of cybercrime on the functioning and resilience of small and medium-sized enterprises (SMEs). In the contemporary digital economy, cyber threats have become a serious risk factor that may lead to significant financial losses, data breaches, disruption of business processes, and, in extreme cases, the termination of organizational activity. In this context, the need for effective strategies to counteract and prevent cybercrime is of critical importance, particularly for SMEs, which often operate with limited resources to ensure adequate cybersecurity. The dissertation addresses these challenges by proposing practically applicable solutions aimed at strengthening the resilience and security of this segment of the business sector.

The object of the research is the set of challenges faced by SMEs in Bulgaria in relation to cybersecurity. This includes an analysis of risk factors, the level of awareness and preparedness to respond to malicious actions, as well as opportunities for partnerships between enterprises, institutions, and expert communities.

The subject of the dissertation is the process of enhancing cybersecurity and implementing preventive measures within SMEs. The study encompasses both the technical aspects of protecting information systems and the organizational and regulatory prerequisites for developing an effective prevention strategy.

The aim, subject, object, and research tasks are clearly and precisely formulated, being purposefully directed toward the effective resolution of the core research problem

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

The present dissertation is dedicated to an in-depth examination of essential and complex issues related to cybersecurity in small and medium-sized enterprises (SMEs) in Bulgaria. The study identifies key challenges faced by businesses and proposes innovative solutions aimed at strengthening organizational resilience and security. Within the framework of the dissertation, results of clear scientific and applied value have been achieved. These outcomes represent an original contribution to contemporary academic literature and to the practical field of information security management in SMEs.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The dissertation contains scientific and applied contributions that build upon theoretical and empirical research in the field of statistical analysis related

to enhancing the level of cybersecurity in small and medium-sized enterprises (SMEs). These contributions are accurately defined in the author's abstract and correspond to the achieved results.

5. Evaluation of the dissertation publications

Four independent publications have been presented in relation to the dissertation. These publications are directly connected to the topic, object, subject, and main thesis of the dissertation, reflecting the core ideas developed within it. The attached reference demonstrates that the minimum national requirements under Article 2b, paragraphs 2 and 3 of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor" have been fulfilled.

6. Evaluation of the abstract

The author's abstract is presented in a volume of 57 pages and adequately reflects the content, structure, and main highlights of the dissertation. It provides a comprehensive and reliable overview of the conducted scientific research, encompassing the key theoretical foundations, methodological approach, empirical results, and the conclusions drawn. The text is written in a concise, coherent, and stylistically consistent academic manner, demonstrating the author's ability to clearly formulate and substantiate the principal stages and outcomes of the study in a balanced and analytical way.

7. Critical comments, recommendations, and questions

The dissertation represents a comprehensive and completed scientific study, with a clearly formulated research problem, selected methods and instruments of investigation, development of a theoretical framework, analysis of the obtained results, conclusions, and recommendations. The results achieved may be applied to improving the level of cybersecurity in small and medium-sized enterprises (SMEs). As a recommendation to the doctoral candidate, it may be noted that future expansion of the research and publication of the results in internationally recognized peer-reviewed databases, as well as more active participation in international scientific forums, would contribute to the wider dissemination of the conducted research and its findings.

8. Conclusion

The dissertation complies with the regulatory requirements of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and its Implementing Regulations, as well as with the Regulations on Educational Activity of the University of National and World Economy (Part 3 "Doctor").

The dissertation of Ivaylo Hristoskov Iliev constitutes a thorough and scholarly study with significant theoretical and applied potential. The presented work fully meets the requirements of the Law on the Development of Academic Staff and its Implementing Regulations for the awarding of the educational and scientific degree “Doctor.”

On the basis of the foregoing, I give a positive evaluation of the dissertation and will vote in favor of awarding the educational and scientific degree “Doctor” in professional field 3.8 Economics, scientific specialty “Economics and Management” (Economics of Defense and Security) to Ivaylo Hristoskov Iliev.

09.11.2025

Signature: .....

(Assoc. Prof. Zhivo Petrov, PhD)